

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvaillkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvaillkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Yhteistyön ja osallisuuden voima [• Panostetaan eri väestöryhmien osallisuuden lisäämiseen, ja tuetaan monitaustaisten ihmisten toimijuutta ja työllistymistä kulttuurialalla. Tuetaan erityisesti vähävaraisten ja muiden haavoittuvien ryhmien osallistumismahdollisuuksia kulttuuritapahtumiin ja harrastuksiin.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin lakisääteisiin tehtäviin kuuluvat elokuvien ja televisio- ja radio-ohjelmien säilyttäminen, audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen, kuvaohjelmien tarjoamisen ja luokittelun valvonta sekä mediakasvatuksen edistäminen. Tehtäviin kuuluu edistää kriittistä medialukutaitoa ja mediakasvatusta sekä lapsille turvallista mediaympäristöä sekä vahvistaa demokratiakehitystä ja kansallista resilienssiä informaatiovaikuttamista vastaan. Virasto tekee tätä laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä eri hallinnonalojen kanssa ja osallistuu tällä tavoin myös lausunnon kohteena olevan ohjelman toimeenpanoon. KAVI osallistuu toimeenpanoon tehtäviensä mukaisesti.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Selontekoluonnoksessa mainitaan kulttuuriperintö muutaman kerran, mutta merkittävillä tavoilla. Kulttuuriperinnön ja tiedon kerrotaan muodostavan perustan ja luovuuden lähteen kulttuurin arvoketjulle (s. 12). Visiossa kohdassa ”Kulttuuri on muutosvoima” todetaan: Tarvitsemme taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ymmärtääksemme mistä tulemme, missä olemme ja kuvitellaksemme tulevaisuuden, johon haluamme päästä (s. 19). Toimenpiteissä tavoitteisiin pääsemiseksi mainitaan johdannossa kulttuuriperintö yhtenä osana kulttuurialaa, jonka rakenteita ja rahoitusta olisi uudistettava (s. 21). Sen sijaan on vaikea löytää kulttuuriperinnön säilyttämiseen kohdistuvia varsinaisia toimenpiteitä.

Kulttuuriperinnön merkityksen tunnustamisesta huolimatta kulttuuriperinnön ja siitä huolehtivien virastojen tai muiden toimijoiden osalle ei siis selonteosta konkretiaa löydy. Vaikuttaa siltä ettei aivan ole ymmärretty tai muistettu, että kulttuuriperinnön vaaliminen ja säilyttäminen jälkipolville on aktiivista työtä, joka vaatii todellisia resursseja. Kulttuuriperinnön hyvät vaikutukset jäävät saavuttamatta, jos kulttuuriperintö ei säily. Samoin kulttuurialan tekijöiden ja toimijoiden työn tukeminen valuu osin hukkaan ilman kulttuuriperintöorganisaatioita. Kulttuuriperintöön kiinnitetään selonteossa eniten huomiota nykytilan kuvauksessa.

Eräänä esimerkkinä kulttuuriperinnön uusista ulottuvuuksista voi mainita ajankohtaisen tekoälyn. Sen eettiseen hyödyntämiseen viitataan toimenpiteissä 3.6 Yhteinen linja politiikassa (s. 29) ja siihen liittyviin yhteiskunnallisiin intresseihin toimenpiteessä 3.7 Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö (s. 30). Kulttuuriperintövirastojen ja -organisaatioiden kokoelmilla voisi olla kumpaisessakin merkittävä asema tekoälyn koulutusmateriaalin lähteenä, jos tekijänoikeuden sääntely on kohdallaan.

Selonteossa tulisi selkeämmin tuoda esiin kulttuuriperintölaitosten merkittävä asema kulttuuripoliitikassa ja sen toteuttamisessa. Koska kulttuuriperinnön säilyttäminen ja käyttöön saattaminen ovat erittäin resurssi-intensiivisiä ja kalliita tehtäviä, ei riitä, että siitä huolehtivien laitosten resursointi jää selonteossa yleisluontoisten mainintojen varaan.

Vanhatalo Riitta
Kansallinen audiovisuaalinen instituutti